

GHF- Gästrikeidrottens Historiska Förening

Nr 1 april 2007 - Sekreterare Bo Nordlund, Strömsborgsvägen 8, 802 66 Gävle

— Redaktör och ansvarig utgivare: Kaj Annebrant, Sandviken —
026-25 84 96 E-post: kaj.annebrant@telia.com

Gunder Hägg Stadion i Gävle invigs den 6 juni

Världsrekordförsök på två engelska mil. Den energiske Ahlsén från Åtvidaberg står för farten, men Gunder ha inga problem att hänga med. Inte heller Arne Andersson, som ligger steget efter.

Arne Andersson hade varit 40-talets löparkung om inte Gunder funnits. Här är han ifatt strax före sista kurvan.

Ordförandens ord

Mitt andra år som ordförande har präglats av att vi i föreningens styrelse tagit på oss att skriva Gästriklands och idrottsförbundets historia, när distriktsförbundet fyller hundra år i år. Vi är i stort ett tiotal i styrelsen och några medlemmar som ägnat många timmar åt jubileumsboken.

Det ges ut av Gästriklands Kulturhistoriska Förening som årsbok 2007. GFK betalar dessutom tryckningen av vårt verk på kanske 350 till 400 sidor med många bilder, en del unika. Vi har i ett och halvt år haft boken nära oss. Tänkt, forskat och tagit fram bilder samt haft nära kontakt med specialdistriktsförbund, föreningar och ledare.

De var nio föreningar som år 1907 bildade Gästriklands Idrottsförbund

Fotboll, gymnastik, längdskidor, simning och simhopp, konstakning, cykel var tidiga sporter i distriktet. I dag utövas ett sextiotal sporter i Gästrikland, och GIF har 416 anslutna föreningar.

Boule är en relativt ny sport. Gång som var mycket stor på 1930-talet och rugby, som kom till på 1980-talet, har tynat bort. Innebandy, som lanserades på 1970-talet, kom för att stanna. Det blir därtill "innebandy" på is i Göranssons Arena på Jernvallen med premiär under år 2008.

Vi är glada att Gävle kommun efter många om och men sagt ja till Gunder Hägg Stadion, som nytt namn på Gavlestadion. På nationaldagen, Svenska Flaggans Dag, den 6 juni planerar GIF för att högtidsstund med inbjudna gäster från när och fjärran. Efter invigningen ska ungdomarna ta över med finaler i GD/GIF-Olympiaden.

Det skulle Gunder uppskattat!

Gästrikland är ett i förhållande till folkmängden ett mycket stort idrottsdistrikt.

År 2006 spelade Gefle IF i fotbollsallsvenskan, Sandvikens AIK i bandyallsvenskan, Brynäs i Elitserien och Ockelbo Basket i Superligan. Det är unikt. Men vi har dessutom framgångsrika individuella idrottare som Posa

Serenius, som för 30:e året i följd, som 58-åring, är klar för ett nytt isracing-VM.

21-årige Emil Jönsson från Årsunda står för det unga inslaget för våra världsartister. Han kom som ett jehu tidigt på skidsäsongen och blev överraskande bäste svensk i sprint samt blev klar för VM i Sapporo i Japan i februari.

Där han var tredje snabbast i inledande prologen, vann både sin kvarts- och semifinal och blev en av tre svenskar i finalen, en var olympiske mästaren Björn Lind. Emil var sexa och siktar nu mot OS år 2010.

Gästrikland senaste VM-åkare på längdskidor före Emil var Ing-Marie Carlström, Högbo AIK år 1987.

När får vi se Sandvikens Idrottsförening i Allsvenskan i fotboll igen?

SIF åkte ut 1961 och spelade senaste matchen i Allsvenskan mot Elfsborg, fjolårets mästare.

Vi i idrottshistoriska föreningen med trehundra medlemmar har mycket att se fram mot. Innan ni fått det här medlemsbladet är vi några som är med i Uppsala och firar att 100:e SM-finalen i år spelas med åtminstone ett länslag i finalen.

Det är inte IFK Gävle, som år 1907 spelade final mot IFK Uppsala på Gavleån.

I höst ordnar vi ännu en medlemsutflykt. Målet är nya Riksidrottsmuséet på Djurgården där vi förhoppningsvis har möjlighet att yvas över vad våra idrottsföreningar och idrottare gjort ute i Idrotts-Sverige och världen.

KAJ ANNEBRANT

Innehåll

- 1 Gunder Hägg Stadion invigs 6 juni
- 2 Ordförandens ord
- 3 Idrottskafé i Gävle
- 4 Studiebesök i Läkerol Arena
- 5 Posa bjöd på fest
- 6 Idrottsglädje och Idrottshjältar
- 7 Tjejerna sent ute i tävlingsidrotten
- 8 SM-guld till SAIK:s bandydamer
- 9 Medlemsresa till Uppsala och Stockholm
- 10 Gästriklands Idrottsförbund hundra år
- 11 Gunder Hägg Stadion 6 juni
- 12 GD/GIF-olympiaden
- 13 Vår bok om gästrikheidrotten i hundra år
- 14 Fotbollsminne från 1982
- 15 SM-finalen i bandy 1907
- 16 Vår verksamhet 2006
- 17 Från ängagång till SM-guld i fotboll
- 18 Våra medlemmar
- 19 Grattis Emil!
- 20 Nya medlemmar

Årsmöte

onsdag 25 april klockan 18

Jernvallens idrottshall, Kajutan

(ingång södra gaveln),
Sandviken

Diplom till jubilerande föreningar och förtjänta ledare

Program klockan 19

Allt om Göransson Arena

Björn Jonson, Göranssonska Stiftelserna

Vår styrelse 2006–2007:

Ordförande Kaj Annebrant, Sandviken, **vice ordförande** Bo Brügge, Gävle, **sekreterare** Bo Nordlund, Gävle, och **kassör** Curt Larsson, Gävle.

Övriga ledamöter är Karl-Otto Aspgren, Norrsundet, Lars Blomgren, Sandviken, och Inga-Lisa Eriksson, Hofors.

Adjungerade ledamöter: Nils Frölander, Håkan Westergren, och Ulf Brodin, alla tre Gävle.

Video: Lars-Vidar Ström, Valbo.

Arkivarie: Lennart Andersson, Sandviken.

Revisorer: Mats Lindberg och Hans Lundgren.

Suppleant: Nils Åke Öhlin.

Hedersordförande: Helge Rask, Valbo (ordförande i GHF 1990–2004)

Verksamheten i bilder

FOTO: KAJ ANNEBRANT

Idrottskafé i Gävle

Gävle Stadsbiblioteks
studieförbundskväll i samarbete med
SISU Idrottsutbildarna och vår
förening fyllde Kafé Edbom-rummet
till sista plats.

Under en och halv timme presenterades
drygt 100 år med Gästrikedrottens av Kaj
Annebrant och flera i mötespubliken.
Bengt Ekman berättade personligt om
Gunder Hägg, jämtlänningen
som satte världsrekord i löpning på
alla distanser från 1500 till 5000 meter.
Det senare på 13.58 ansågs oslagbart.
Ett trevligt inslag om idrotten och I 14
stod Folke Alnevik, OS-medaljör
på 4x400 meter, för.

Stora idrottsögonblick i Gästrikland

Anders Eriksson, tidigare ordförande i
Gästrikedrottens Historiska Förening,
hade tagit fram en utställning om
Gästrikedrottens under 100 år, som
visades på stadsbiblioteket under
ett par veckor och blev mycket
uppmärksammad.

80-talet kafegäster

Anders Eriksson, Torvald Åkerlöf, Bo
Nordlund och Nils Frölander
är några i den stora publiken
som lyssnar intresserat.

Verksamheten i bilder

FOTO: KAJ ANNEBRANT

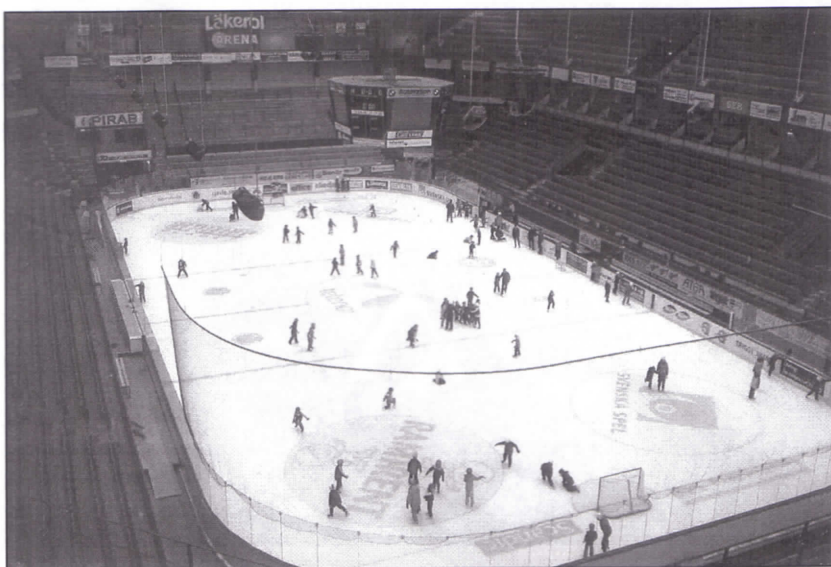
**Festligt
Folkligt
Fullsatt**

*I förgrunden ses vår förre sekreterare
Birger Eklund
och hans fru Gerd.*

**Gästriklands
Idrottsförbund
100 år
1907-2007**

*Gästriklands Idrottsförbund 100 år
Gefle Idrottsförbund ger ut en
jubileumsbok i slutet av april.
I drygt ett och halv år har en skrivar-
och en bokkommittégrupp träffata
regelbundet. I början av december
gjorde båda grupperna och styrelsen i
GHF ett studiebesök i Läkerol Arena.
Helge Rask, Bertil Carlsson,
Lars Björklund, Bo Nordlund
och Stig Karlsson lyssnar.*

Inte enbart elitidrott

*Läkerol Arena rymmer 8 291 personer
och 21 september 2006 spelade Brynäs
IF sin första elitseriematch där. Sedan
dess har även Melodifestivalen fyllt
arenan tre gånger, och Gävle har fått
en ny attraktion.*

*Gavlerinken invigdes 1967.
Publikrekord blev 9 062 åskådare
4 november 1967, när Brynäs mötte
Frölunda. Ockelbo Basket satte eget
publikrekord där 20 februari 2004 i en
ligamatch mot Salléns från Uppsala,
som sågs av 7 282 åskådare.*

Verksamheten i bilder

FOTO: KAJ ANNEBRANT

Sportbaren stängd

Lars Björklund, Stig Karlsson, Birger Lindell, Lars-Vidar Ström, Bruno Moström, Bo Nordlund, Lennart "Klangen" Andersson, Curt Larsson och Ulf Brodin var några som tog emot information om Läkerol Arena.

Posa bjöd på fest

GHF.styrelsen bjöds av SMK Gävles Hans Ädel och Bertil Carlsson i januari 2007 in till Posa Serenius sista? isracingfest på Rörberg. Efteråt berättar Posa för Hans Ädel, Bo Nordlund och Nils Frölander hur han lyckats vinna alla heat under kvällen.

30 VM-finaler i följd för "Posa" Serenius

Per-Olov "Posa" Serenius är utan tvekan en av världens genom tiderna främsta isracingförare. Att kvalificera sig till VM-final 30 år i följd är något som ingen annan kan ståta med. Fem medaljer i VM individuellt och 24 i lag har brandmannen från Gävle på sin meritlista.

Tidigt motorsportintresserad

Posa föddes den 9 mars 1948 i Hedemora. Intresset för motorsport väcktes i unga år. Hans farbror Axel Eriksson

var tillsammans med "Mas-Harry" Larsson SMK Hedemoras stora ledarfigurer. Axel hade många uppdrag som juryman på tävlingar i distriktet och Posa fick följa med som åskådare.

Som sexåring flyttade Posa och hans familj till Gävle. Där blev det många besök på i Valbo

på Gavlebanan och på Näringen och Gävletravet där det kördes många motor-stortävlingar.

Som 16-åring tog Posa mc-körkort vid en tvåveckorskurs i Strängnäs.

Men tävlingsdebuten lät vänta på sig.

– Jag körde min första tävling år 1973, berättar Posa. Då handlade det om road racing. Jag köpte en sidvagnsmotorcykel av "Besse" Grönlund.

BERTIL CARLSSON
OCH HANS ÄDEL

(Ur boken Gästriklands IF 100 år)

Verksamheten i bilder

FOTO: KAJ ANNEBRANT

Gästrikedag på Sandvikens Folkbibliotek

Vår ordförande var lördag 17 februari inbjuden till en heldag på Sandvikens Folkbibliotek och berättade under en timme om 100 år med Gästrikaidrotten med tyngdpunkt på Sandvikens och västra Gästriklands idrottshistoria.

GHF hade även en utställning i anslutning till Gästrikerrummen, där vi har en egen permanent utställning med urklippsböcker, fotografier från 1901, när Idrottsklubben Stjärnan, SAIK från 1907, bildades.

Vår arkivarie Lennart Andersson har ställt i ordning idrottsrummet och fyller på det då och då med nya fynd. Många idrottsintresserade äldre, men även yngre, sätter sig gärna ner och läser och minns vad de hört om Einar Ask, Bertil "Danskdödaren" Ericsson, SAIK och SIF och ett stort antal andra föreningar.

Gefle IF 125 år

Gefle Idrottsförening, bildad 1882, och den äldsta flergrensföreningen i landet – 125 år i år, är grunden för dagens idrottsliv. Nio föreningar bildar 1907 Gästriklands Idrottsförbund. De stod för fotboll, längdskidåkning, konståkning, simning, friidrott och bandy.

I dag omfattar GIF över fyrahundra föreningar och 61 idrotter.

Ett långlopp på skidor från Falun till Gustavsbro i Gävle 1897 var starten för skidsporten stora arrangemang.

Ett SM på skidor 1911 i Gävle, hittills det enda i längdskidåkning i distriktet, är något stort.

Sandvikens IF:s 21 allsvenska fotbollssäsonger och ett publikrekord på 20 088 från 1957 samt fotbolls-VM på Jernvallen 1958 med matcherna Ungern mot Wales och Mexico är något, som många ännu minns.

Tjejerna sent ute i tävlingsidrott

När idrotten kommer till Gästrikland och Gefle IF samt andra föreningar bildas är kvinnorna med i olika aktiviteter som längdskidåkning och efter hand börjar några tävla. År 1910 finns i en damklass i tennis-DM. Men redan 1840 hade en gymnastikavdelning för enbart kvinnor bildats i Gävle.

I 1900-talets början är idrott i stort ett överklassnöje. Kvinnor tävlar i konståkning och spelar bandy i kjol i Stockholm. I Olympiska spelen i Stockholm 1912 gör damer internationellt sin debut i simning och simhopp. Kvinnor har före det även varit med i konståkning och ridning

När första distriktsmästerskapet i simning avgörs vid Näs i Storvik år 1913 finns en särskild tävling på 100 meter frisim för damer. Den gäller dock inte DM

Damfotboll i Gävle 1921

"I söndags introducerades (urpremiär stod det på affischerna!) för första gången damfotboll i Gävle. Lagen voro Gävle-Kamraterna och Kastets I.F. Någon tillstymmelse till fotboll fanns ej, utan det blev ett enda sparkande härs och tvärs till den stora publikens förmöjelse. Gävle tösarna lyckades en (en) gång peta in bollen i främlingarnas mål." (Pollux. 26.6 1921)

Första dam-SM på Strömvallen 1928

Sveriges Kvinnliga Idrottsförbund bildas 1925 av Einar Lillie. På Strömvallen i Gävle avgörs 1928 första officiella Svenska Mästerskapen i friidrott för damer, 32 år efter herr-premiären.

Där vinner Lydia Alsterberg, IFK Gävle, 80 meter häck, Astrid Lundin, IFK, 200 meter och Gulli Söderström, Brynäs IF, trekamp.

Gästriklands damer hade ännu inte fått tävla i DM, men 1928 tillsätter GIF-styrelsen även en kvinnlig kommitté för allmän idrott med Gösta Bladin som ordförande. De övriga i styrelsen: Erik Wickberg och Lydia Alsterberg. Och det bestäms att kvinnliga distriktsrekord ska börja noteras i distriktet.

Efter SM- och DM-premiären 1928, då endast IFK Gefle och Brynäs IF har kvinnlig friidrott, är intresset svalt, och 1930 blir det inte ens ett DM i Gästrikland.

SAIK vill inte gå i bräsch

Sandvikens AIK:s styrelse avslår 1928 en skrivelse från Gästriklands Idrottsförbund om att gå i bräsch för kvinnlig idrott. Sveriges Olympiska Kommitté är tveksam till kvinnlig friidrott.

Magister Johanna Pettersson är idol för många av sina tjejelever, inte minst sedan hon gjort avgörande 4-1-målet mot Västerstrand, Karlstad, i SM-finalen i bandy 15 mars i Uppsala – det som gav hennes SAIK Damer andra SM-guldet efter det 1993. Johanna är världsmästarinna 2004, 2006 och 2007, skyttedrottning i Allsvenskan samt Årets Bandytjej Sverige flera år i följd.

Därför att "sådana tävlingar alltför mycket maskuliniserar den kvinnliga ungdomen".

Kvinnor hade varit aktiva i tennis i många år, men de beskrivs annorlunda mot i dag.

"Fru Bergold besegrade fru Larsson i vacker match"

Rubriken finns i Sandvikens Tidning den 31 maj 1938 i ett referat från Sandvikens TK:s klubbmatch mot Falu Ten-nisklubb. STK-damerna Bergold, Schröder, Helmer och "lilla" fröken Björkman vinner sina individuella matcher men förlorar i dubbel.

"Dagens vackraste match var den mellan fru Bergold och fru Larsson.

Av de övriga matcherna vann fru Schröder sin match ganska smärtfritt efter att ha pumpat ut sin motståndare med förståndiga crossbollar. Fröken Helmer skall ha en särskild honnör för präktig "fighting spirit", som hjälpte henne till seger över en säkert mera teknisk motspelare, fröken Hagström, som bland annat hade karlservice och smash.

Ovanligt men trevligt.

Lilla fröken Björkman till slut spelade både näpet och bra. Bara litet mera koncentration och stadighet i fortsättningen". (Mr E i S.T. 31/5 1938)

Idrottsklubb för kvinnor

Under 1930-talet väcks tankar på en idrottsförening för kvinnor i Gävle. År 1941 bildas Start men byter snart namn till Idrottsföreningen Skade och når tidigt framgångar i friidrott, senare i handboll. Skade är ännu en livaktig förening med stor ungdomsverksamhet i friidrott.

Vera Åström, Järbo, blir år 1941 svensk mästarinna i skid-SM på 10 km i Umeå. Lisa Olsson, Järbo, kommer år 1948 sexa i alpina SM i Borlänge och är 1952 aktuell för Olympiska Spelen i Oslo.

Sandvikentjejen Nell Sjöström, gift Ersson, är 1952 i Helsingfors första gästrikekvinna i ett OS. 51 år efter första gästrikeherrarna Tore Blom och Isaac Westergren från IFK Gävle.

Kvinnliga Idrottsklubben i Sandviken, KIKS, bildas år 1951 på Jernvallen.

Korp-Magnus, Birger Magnusson, är ordförande i den nya klubben.

Senare i lagsporter

I handboll är damerna med direkt när idrottshallen Jernval-len i Sandviken invigts år 1937.

I lagsporterna fotboll, bandy och ishockey dröjer kvin-nornas intåg.

Handbollstjejerna i Kungsgårdens Sportklubb blir runt 1970 pionjärer för damfotbollen här i distriktet. Sandvikens AIK tar in dambandy i verksamheten 1975, internationella kvinnoåret.

Tjejbandy 1975

Dambandy var inget nytt i Sandviken, när Sandvikens AIK tog upp sporten år 1975.

En propagandamatch mellan Kvinnliga Idrottsklubben och Djurgårdens IF spelas 1952 på Norra IP. Matchen slutar 5-2, men Stockholmslaget tar revansch i hand-bollsmötet.

När SAIK kallar till träning 1975 kommer många tje-ger med konståkningsskridskor som inte är lätta att spela bandy med. Klubben bidrar därför med begagnade och

nya skridskor till bra pris. Det kommer dessutom gratis bandyklubbor från Svenska Bandyförbundet.

Ett 30-tal tjejer tränar två gånger i veckan. Många har varit med i UV-verksamhet (där UV står för Ungdom). Några lag med yngre flickor hade redan bildats vid sidan av de många pojklagen.

SAIK:s A-lagstränare Sven Karlsson och Rolf Käck hjälper till med grunderna, sedan SAIK:s styrelse bestämt sig för dambandy. Riksförbundet har en damkonsulent.

Ett SAIK-lag är snart i spel och får kännas vid stora förluster.

Som 0-9 mot Broberg, 0-12 mot Ljusdal och 2-9 hemma mot Edsbyn.

Carin Sundell gör första SAIK-målet och Lena Olofs-son det andra.

Premiärsäsongens facit är 2-57 i målskillnad och noll poäng. Men det går snart åt rätt håll.

Bättre och bättre

Tjejlaget vinner ingen match de två första säsongerna. Men i bland annat vänskapsmatcher mot SAIK:s pojklag tränas lagspel. Och 1978 besegras Eskilstuna i en division II-match på Norra IP. Marie Bodin och Helena Lundström, allsvensk i Strömsbro Fotboll, är bäst och i genomsnitt gör Helena två mål i varje match och blir skyttedrottning.

Hon utses fem år senare till Årets bandytjej 1983. 273 mål under 1977-1990 imponerar.

SAIK blir svenska mästare 1993.

Innebandy

När innebandyn inleder sitt segertåg i distriktet i början av 1980-talet är jämställdheten större.

I kraftsporter som boxning, brottning, tyngdlyftning och ishockey är det än i dag rätt ovanligt med tjejer. Det saknas kanske förebilder. Hoforstjejen Erica Rooth, 21 år 1993, och tävlande för AMF Årsunda i enduro, är på fjärde plats i Gotland Grand National.

Hon berättar.

"Jag och två tjejer till tog oss i mål som det första dam-laget någonsin i en av världens tuffaste tävlingar."

Dessutom vinner Erica en SM-deltävling och finns med i landslaget i Sixdays VM i Finland.

I alpint, friidrott, gymnastik, längdskidor, ridning och simning är tjejerna numera i majoritet som yngre och deras resultat får samma utrymme i medierna som pojkarnas.

KAJ ANNEBRANT

Kajs 15-i-topplista

- Karin Larsson, bågskytte, OS 2000, Junior-VM-guld
- Nell Sjöström (Ersson), första gästrikekvinna i OS
- Ulrika Karlsson, fotboll, i VM, 45 landskamper
- Camilla Johansson, curling, SM-guld, EM-sexa 2006
- Kristina Nohrén, bangolf, EM-bäst
- Barbro Sjödin Eriksson, bågskytte, NM-guld
- Gun-Britt Broman Svedell, gymnastik, VM-brons
- Meeri Bodelid, skidor, löpning, triathlon
- Johanna Pettersson, bandy, tre VM-guld
- Linda Odén, Bandy, tre VM-guld
- Charlotte Humling, simning, SM-guld, två EM
- Helena Lundström, bandy, 28 landskamper
- Annika Larsson, friidrott, SM-medaljer
- Wera Åström, längdskidor, SM-guld 1941
- Ulla Löthberg, tennis, Drottningens Kanna